

Elida Ružić
Bojan Babin

IZVANNASTAVNI I IZVANŠKOLSKI ORGANIZACIJSKI OBLICI RADA U FUNKCIJI OSTVARIVANJA CILJA I ZADAĆA TJELESNE I ZDRAVSTVENE KULTURE

1. UVOD

U posljednje vrijeme sve više prevladava uvjerenje da samo tjelesno i mentalno sposobna osoba može odgovarati zahtjevima suvremenog života. Jednako tako sve je prisutnija spoznaja da zdravlje čovjeka u velikoj mjeri odlučuje o tome kako će čovjek iskoristiti svoje potencijalne sposobnosti i znanja u svakodnevnom životu i radu. Ova i sva druga saznanja, koja ukazuju na potrebu očuvanja i unapređivanja zdravlja suvremenog čovjeka, posebno su važna kada su u pitanju djeca, učenici i mladež.

Taj imperativ brige o zdravlju najmlađih i mladih s jedne strane proizlazi iz potrebe da se mladoj generaciji osiguraju od najranijih dana što povoljniji uvjeti za normalan rast i razvoj, a s druge strane iz specifičnosti koje karakteriziraju njihov život i rad u suvremenom društvu. S obzirom da je utjecaj „okruženja“ sve veći (i u pozitivnom i u negativnom pogledu) analogno tome i njihove posljedice sve prisutnije, život i rad djece, učenika i mladeži trebalo bi organizirati i provoditi tako, da se u što je moguće većoj mjeri pozitivno utječe na njihov rast i razvoj, a kroz to i na njihovo zdravlje.

Međutim, isto je tako sigurno da se isključivo putem, uvjetno rečeno, redovite nastave tjelesne i zdravstvene kulture ne može udovoljiti ni ovim zahtjevima, a niti stvarnim potrebama, interesima i željama učenika (V. Findak, 2003).

2. IZVANNASTAVNI I IZVANŠKOLSKI ORGANIZACIJSKI OBLICI RADA U TJELESNOJ I ZDRAVSTVENOJ KULTURI

Razloga za prethodno istaknutu tvrdnju ima više, a mi ćemo se ovom prilikom osvrnuti na samo neke.

Prije svega treba ustvrditi da dva sata nastave tjelesne i zdravstvene kulture tjedno nije dovoljno niti za zadovoljavanje biološke potrebe učenika za kretanjem, a kamoli za značajniji utjecaj na transformaciju njihovih sposobnosti i ostalih dimenzija ličnosti učenika. Naprotiv, pravi je odgovor i rješenje za zadovoljavanje ne samo stvarnih potreba i interesa učenika nego i za značajniji utjecaj na njihov tjelesni i psihički razvoj u osiguravanju svakodnevnog tjelesnog vježbanja. Svakodnevno tjelesno vježbanje može se učenicima osigurati najefikasnije putem redovite nastave!

Međutim, kao što je već istaknuto kako se u realnoj situaciji nastava tjelesne i zdravstvene kulture provodi samo dva puta ili jedan puta tjedno, jedno od rješenja za poboljšanje postojeće situacije je u uključivanju učenika u izvannastavne i izvanškolske organizacijske oblike rada.

Dakako, izvannastavni i izvanškolski organizacijski oblici rada predstavljaju ne samo šansu, nego i realnu mogućnost da se u tjelesno i zdravstveno odgojno obrazovnom područje uključe svi učenici koji to žele.

Tu tvrdnju ne temeljimo samo na osnovi plana i programa tjelesne i zdravstvene kulture, odnosno na temelju organizacijskih oblika rada koji sadrži spomenuti program rada (Plan i program tjelesnog i zdravstvenog odgojno obrazovnog područja, 2010) nego i na činjenici da su u gotovo svim sredinama materijalni uvjeti za provođenje tjelesne i zdravstvene kulture sve bolji.

Naime, kako i na koji način će se provoditi izvannastavne i izvanškolske aktivnosti prvenstveno ovisi o školi (njezinim materijalnim uvjetima, stručnom kadru, unutarnjoj organizaciji i drugo), ali ne isključivo o školi. Jasno je da škola sama i samo škola ne može uvijek odgovoriti na mnogobrojne obveze koje se pred nju postavljaju, a pogotovo ne u situaciji ako se radi o pojačanom interesu učenika za uključivanje u izvannastavne odnosno izvanškolske organizacijske oblike rada (Prskalo, Ružić, Mašić, 2007).

Naprotiv, jedno od rješenja za provođenje izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti u ovim i sličnim situacijama je u što većem povezivanju škole sa srodnim učeničkim, sportskim i drugim organizacijama u sredini u kojoj se škola nalazi (Findak, Stela, 1987).

Kakvi će biti efekti sudjelovanja i rada učenika u izvannastavnim i izvanškolskim organizacijskim oblicima rada zavisi prije svega od nastavnika, posebno od njegovog stručnog rada. Nema sumnje da će učenici za rad i u radu biti više motivirani, da će brže napredovati i efekti rada bit će veći ako što prije sagledaju i budu svjesni cilja tog rada, odnosno tjelesnog vježbanja. Cilj rada u izvannastavnim i izvanškolskim aktivnostima odnosno taj oblik tjelesnog vježbanja učenikima bit će jasan tim prije i bolje ako ga organiziramo i provodimo tako da sami osjete neophodnost i vrijednost tjelesnog vježbanja u slobodno vrijeme.

To je istodobno jedan od uvjeta da svakodnevno tjelesno vježbanje postane „osobno vlasništvo“ učenika. Dovedi učenika u tu situaciju, educirati ga tjelesnim vježbanjem za svakodnevno tjelesno vježbanje, zapravo znači osposobiti ga da vodi računa o svom zdravlju i da bude odgovoran za svoje tjelesno i mentalno zdravlje.

Nema sumnje da je upravo to krajnji cilj ne samo izvannastavnih i izvanškolskih tjelesnih aktivnosti, tjelesne i zdravstvene kulture nego i cjelokupnog tjelesnog i zdravstvenog odgojno obrazovnog područja. Težiti treba ostvarivanju toga cilja

što prije, što ranije, dakle od najranije mladosti, danas je potrebnije nego jučer, jer su i negativne posljedice suvremenog načina života sve prisutnije, poglavito kod najmlađih i mladih (Ružić, 2011).

To je istodobno razlog zbog čega se pravi odgovori na pitanje što poduzeti da se svim zainteresiranim učenicima omogućí uključivanje u izvannastavne i izvanškolske tjelesne aktivnosti, moraju temeljiti na **činjenicama** da suvremeni način života i rada sve više utječe na redukciju kretanja suvremenog čovjeka kao jedne od temeljnih biotičkih potreba, i na **uvjerenje** da se upravo pomoću primjerenog tjelesnog vježbanja možemo ne samo uspješno suprotstaviti spomenutim negativnim posljedicama nego i lakše uključiti u suvremene tokove života i rada. To praktički znači da možemo učiniti slobodno vrijeme sadržajnijim, rad efikasnijim, a život ugodnijim (Mišigoj-Duraković i sur., 2008.)

3. ZAKLJUČAK

Na temelju izloženog nedvojbeno se može zaključiti da je primjereno provođenje izvannastavnih i izvanškolskih organizacijskih oblika rada ne samo u funkciji realizacije cilja i zadaća tjelesne i zdravstvene kulture, nego i odgovora ovog predmeta na negativne posljedice življenja u suvremenom društvu.

Ako znamo da se spomenute posljedice naročito nepovoljno reflektiraju na život i rad najmlađih i mladih, da je upravo tjelesno vježbanje jedan od efikasnih načina suprotstavljanja tim posljedicama, onda valja učiniti sve kako bi se što više učenika uključilo u izvannastavne i izvanškolske tjelesne aktivnosti.

4. LITERATURA

1. Findak, V., I. Stella (1987) Izvannastavne i izvanškolske aktivnosti u tjelesnoj i zdravstvenoj kulturi. Zagreb: Školska knjiga.
2. Findak, V. (2003) Metodika tjelesne i zdravstvene kulture. Zagreb: Školska knjiga
3. Mišigoj-Duraković, M. i sur. (2008) Kinantropologija i biološki aspekti tjelesnog vježbanja. Zagreb: Kineziološki fakultet Sveučilište u Zagrebu.
4. Prskalo, I., E. Ružić, I. Mašić, (2007) Materijalno tehnički uvjeti za provedbu organizacijskih oblika rada u tjelesnom odgojno-obrazovnom području. u: Zbornik 16. ljetne škole kineziologa. Zagreb.
5. Ružić, E. (2011) Izvannastavni oblici rada u funkciji realizacije cilja tjelesne i zdravstvene kulture, u: Zbornik 20. ljetne škole kineziologa. Poreč.
6. Plan i program tjelesnog i zdravstvenog područja, Ministarstvo znanosti obrazovanja i sporta (2010).